

Kaivaus
Himmerjoen lammitau
kivikaalilla asuinpaikalla.

Toimittanut
12-13 p:nä heinäkuuta 1912
J. Kallio
yhtiöpp. Edgar Sittmanin ja
Erkki Haanulan kanssa.

Kaivaus
Himmerjoen Lammin lan
Kivikautisella asuinpaikalla.

Mainittu kivikautinen asuinpaikka, joka on tullut tunnetuksi A. Europaeuksen käynnin kautta sillä kesällä 1911 (ks. Suomen Museo 1911, s. 74 seura) on erityisesti huomiota herättävä, sisältäen kampa-keramiikkaa ja asuinpaikoille kuvaavia esinemuotoja yleensä, mutta sijaiten veneenmuotoisten vasarakirveiden, eruptiivisen aineksen y.m. läntisten ilmiöiden piirissä. Sain sen vuoksi kesällä 1912 toimikseni tehdä paikalla alustavia tutkimuksia.

Löytöjä on eniten tullut esille Kotovainiosta, lukuunottamatta sen alapäästä (ks. Europaeuksen kartanaikelmaa viitatussa kirjoituksessa). Tämän vainion keskivaikeilla havaittiin minä ojain seinämiä tarkattaen tois-
takymmentä "pilipesää", s. o. Tulen sijain kokia (ks. tähän kirjoitukseen liittyvää kartanaikelmaa Kotovainiosta), jöten niiden lukumäärä kokonaisuudessaan määttää olla saanen suuri. Koko se ala Kotovainiota, jotta löytöjä on ilmitullut, arvioitiin n. 2 1/2

Tynnyrin alaksi. Keskitakumasta,
josta on löydetty m.m. 2 reikäkiveä
(Europaantseä kirjotus, s. 76) ja vai-
mion alapäästä „lävelliä” (Savias-
tiampalasia, on löytöjä tullut n.
1 Tynnyrin alan laajuiselta alueelta.
Takatastumasta on vain vään
löydetty, m.m. varren kiinnitys-
urulla varustettu nujakiivi (ku-
vattu Europaantseällä).

Minun paikalla käydessäni
oli vain kotovainio, paitsi sen
yläpäästä, viljelemättä, joten kai-
vaukseni rajoittuivat tälle vai-
miolle. Maalaji oli yleensä kel-
taisen ruskeata hienollaista hietää.
Taimion alapäästä esiintyi savena
sekä sen päällä ohut turvek-
ros. Tälle puolella esiintyneestä
„Kivisuonestä”, joka oli juossut
poikki vaimion, en minä saanut
selkoa, mutta arvelen sen ole-
van entistä rautakiviä.

I Kaivauskokota

Käsitti 32 m² suureisen alan. No-
10-15 dm. vahvuisesta pelto-
mullasta ja syvemmälläkin pohjaan
astee esiintyi porfyriittia ja
kvartsin sirpaleita. Alueella ta-
vattiin muuan tukkapesa, josta
tukkaa oli levinnyt ympärille,
niin että tämän laajuus pelto-
mullan alla oli 4 m. pituudel-
leen ja 2-3 m. ^{leveydellään} Tämä tukkama,

joka oli intensiivisen mustaa jät-
säksi harvoja palaneita pieniä kiviä si-
jaitti laakeassa kuoportteessa,
jonka laajuus syvemmällä oli
2 x 1 m (pohjan syvyys peltomullan
alta lukuun oli n. 30 cm). Tuhtualue-
en rajalta löytyi hyvä joukko
saviastiapalasia, 2 reikäkiven
kotelmaa ja kiviaseen teetmän
palanen (ks. I kaivauskohdan poh-
japiirrosta). Hiukan S taita Tuhtu-
alueesta esiintyi n. 1 m² laa-
juinen, tiheässä olevilla pienit-
tä säpäleillä laskettu Tulen-
sija, käsittäen myöskin tuhkaa
ja hiiltä, muttei niin mustaa, ja jo-
teinkin samaan syvyyteen asti.
Tämän Tulensijan laidalta löytyi
myös saviastiapalasia.

II Kaivauskohdalla,
joka sijaitsi 6 ja 7:n väliin
rajalla ja käsitti n. 50 m² laa-
juisen alan (ks. Kottorannion Kar-
tanaihelmaa ja tämän kaivauskoh-
dan pohjapiirrosta), paljasti sa-
moin kuin I:sestäkin, tuhkapesä
ja kiviliesi lähekkäin toisiaan.
Eroitus oli oikeastaan vain siinä
että kiviliesi sijaitsi tuhka-
pesästä WNW (kun se edellisellä
kohdalla sijaitsi tuhkapesän
S-puolella). Tällä kohdalla saa-
tettiin ^{muutettiin} kohdalla runsaammin savi-
toja kulttuurikerroksen suhteeseen.

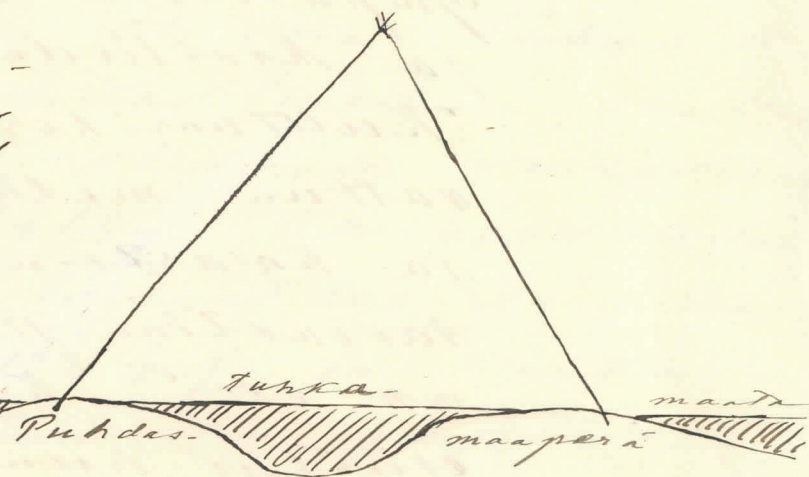
Tuhkapesän keskikohta sijait-
si juuri ojan kohdalla, johon se-
teenkin yläosastaan on tullut hävi-
tetyksi. Siitä oli tukkaa levinyt
laajalle ympäriinsä, niin että tukka-
alue oli peltomullan alla n. 5 m.
pitäinen ja kenties 2,5 m. syväinen
(ks. pohjapiirrosta). Syvempänä Tuk-
kaalue väheni ja muuttui rajana-
iseksi (osaksi ojanin takia), rajoittuen
viikoksi n. 1 m laajuiseksi
kuopanteeksi, jonka syvyys pelto-
mullan alapinnasta laskien oli
n. 60 sm (ks. valokuvaa). Tukka-alueen
ympäri oli selvästi havaittavista
puhtaampaa maata (ks. alemmaa
pohjapiirrosta), jota taas ympä-
riöi Tuhankharmaa, ulospäin kaltevan
maakerros.

Liesikivikko, joka laajuudet-
taan oli 80 sm. läpimitaten (näky-
vä yhdessä isotta ja 2 pienessä
valokuvassa), sijaitti mustalla
tukkamaalla. Tämä tukkamaa oli
läpimitaten n. 2,5 m. (ks. alemmaa
pohjapiirrosta) ja sitä ympäröi
lähes kauttaaltaan puhdas, kel-
lainen maa, paitsi SSW-puolella,
missä tukkamaa kielekkeen ta-
voin ^{pisteytyi} ulospäin, ollen Tällä koh-
dalla tallattua ja mustaa, yh-
täläistä kuin ^{lieden} lähimmästä
ympäristöstä. Alempana tuli

Tuo Keltainen maakehyks selvän-
mäkki ja leveämmäksi, ja sen
ulkopuolella alkoi muuten Tu-
haukainen maa. Kivilieden alla
ulottui Tukkamaa jotenkin sa-
maan syvyyteen kuin edellämai-
nitusta Tukkapesästä.

Miten on sitte Tuon puhtaan
Mietäkehysten etäisyminen sekä
Tukkapesän että Kivilieden ym-
päriellä käsiteltävä? Nähtäväs-
ti osottaa se näiden kohdalla
olleiden pyöreäalaisten Kotta-
asuntojen piiriä seinäin sisä-
puolelta. Jos ajattelemme joko
Tukkapesän tai Kivilieden ym-
päristöä ^(ja sillä sijainnilla Kotta) kaavamaisessa poikki-
leikkauksessa, saamme seuraava-
nan kuvan.

Todennäköise-
nä voi pitää,
että puhtas
maaperä pa-
raiten säilyy
juuri kodan
seinäin muo-

doitamatta sisäpuolelta Kell-
mauksesta, johon jaloin ei voida
astua. Mainittin, että Tuota
puhtasta Mietäkehystä ympäröi-
vä Tukkamaa kallistui ulos-
päin, ^{että} keskellä oleva tukka-alue
väheni syvemmällä, ja että
puhtas Mietäkehys päinvastoin

Tuli syvemmällä levoamaksi. Kaikki
nämä ilmiöt saavat selityksensä
^{yllä mainitun} ~~laman~~ oletuksen kautta. Samoin
Tuo ulospäin pistäytyvä Tukka-
Kieleke Kiviliedestä S-suunnan-
se on oletettava ovon kohdalla.
Näin olisi ~~oletettava~~ sekä I että II
Kaivauskondalla olleet lähekkään
2 kohtaa, kenties eri tarkoituk-
sien aijoituksia. Vastaisissa tut-
kimuksissa on pidettävä silmällä
ei-ko puhtaassa Kietakehyksessä
ole huomattavissa paalujen,
s. o. kodan runkosäipäiden sijoja.

Löytöjä, nim. Kivilieden pa-
lasia, saviastianpalasia, iskettyjä por-
fyriitin ja kvartsin sirpaleita
y.m. Tuli etupäässä Kulturetikerrok-
sen ylimmästä osasta, Tukkapesää
ympäristävän muttanmaan itäosasta
ja Kivilieden ympäriltä y.m.

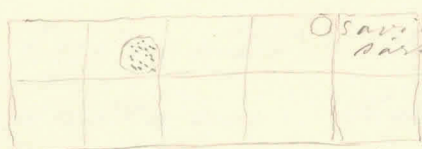
Kulturetikerroksen alaosasta ta-
vattiin melkein vain porfyriitin
ja kvartsin sirpaleita ja joku
saviastian palanen. Huomattava
on että Kivilieden ympäriltä
esiintyi runsaammin Kivilieden
Kappaleita, Tukkapesän ympä-
riltä taas saviastianpalasia.
Tukkapesän pohjapuolelta ilmaan
Tuli m. m. pieni piirake, joka
Kaakolassakin on lieristä tavalli-
sesti etille tulleet kappale.

Kulturetikerrosta Kaivausalueen
W- ja E-reunoilla osottavat erityiset

profili kuvat. Peltomullan alla on
 majaanainen valkokieta kerros, jon-
 ka alla on kiilusekainen, tyvemmällä
 osan mustaksi muuttuva kerros
 alkaa (W. reunasta on myös otettu
 valokuva). Paikoin on valkokieta-
 lan alla tarannukainen korean-
 punainen kerros näkövittä.

III Kaivaukosta.

N
S

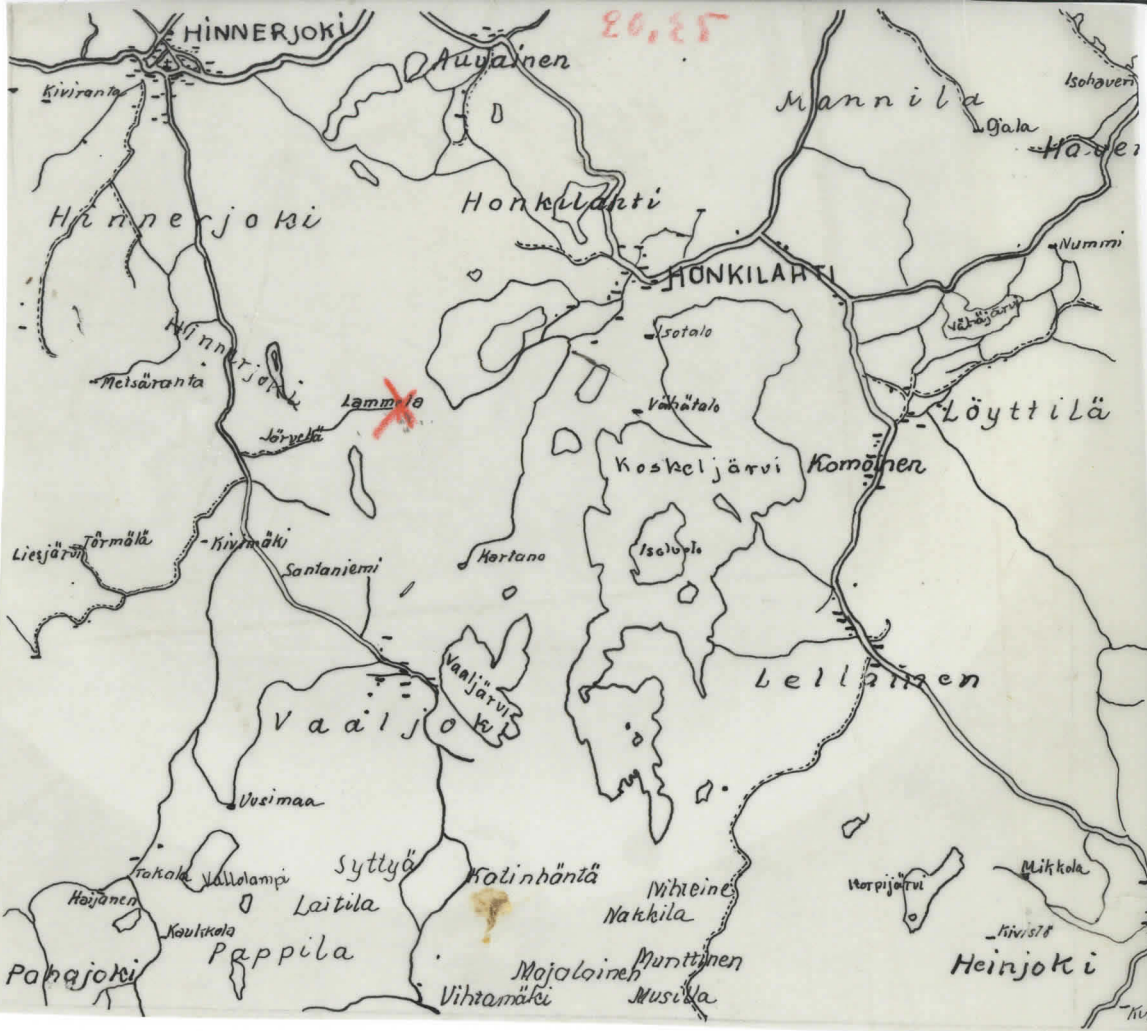

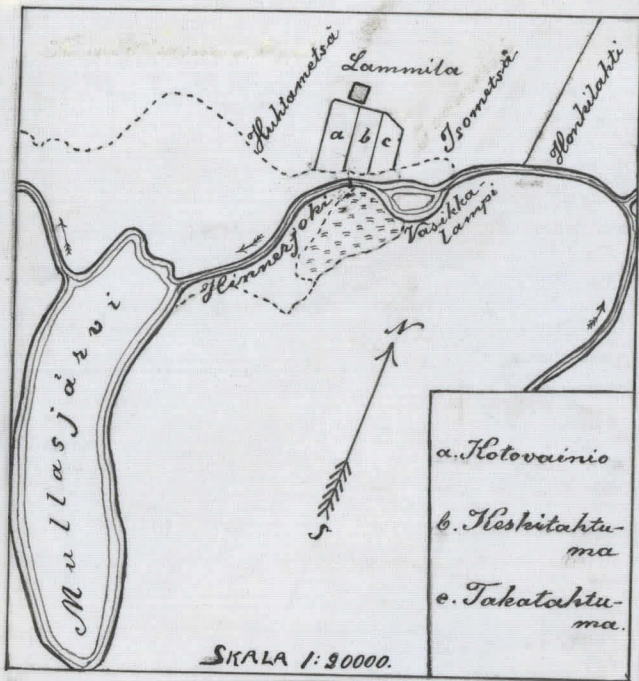
S-pää	pelltomullan yläpinta, 1,34	N-pää	pelltomullan yläpinta, 1,31
"	ala " 1,50	"	alapinta, 1,48
saviastian yläpinta, 1,64		"	Koskematon maan 1,83
"	perä 1,99		

Kulttuurimaata oli pelltomul-
 lan alla tuhasta liikaunutta,
 alkuun keltaisen ruskeata
 kietaa. N-päässä esiintyi pieni,
 n. 0,5 m. läpimittainen tukka-
 pesä, jossa oli vain lähes 10
 sm. vakoundelta tukkaa, osottau-
 tuen miten olevansa verrattava
 väkän käteetty. Kaivaukosta
 N-puolelta löytyivät iso, sarmikas
 kivin kivi (6128:27), ja tukka-
 pesästä ynnä sen ympäriltä,
 n. 18 sm:n tyvyyteen asti (pellto-
 mullan alapinnasta lukiin) ^{Tavattiin} kiviin
 kivi leon kappale ynnä savi-
 siianpalasia. Viimemainitut kuu-
 luvat samaan attiaan, joka
 suurimmaksi osaksi tavattiin
 yhdessä kasassa kaivaus-
 alueen S-päässä. Siinä ei ollut

Kampa X
 Kuoppakivi

Tuhkamaata entintään. Astia oli
keuhies puhkan paikkaan särkynyt,
vaikkakin muuan palanen ^{eri.} oli sul-
kossa sisäänpäin käännyt, ^{mutta} muu-
ten pysty suorasta atenuossa.

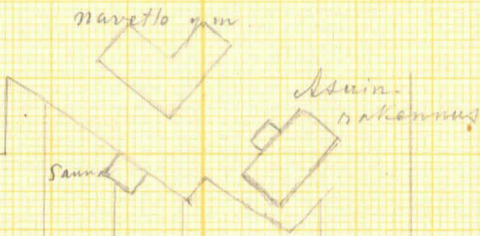

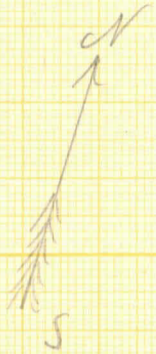
1/1
 d.15.

Hlinnerjoen Lammitan Kotovainio.

marotto y.m.

hiivinkivi

0 10 20 m.

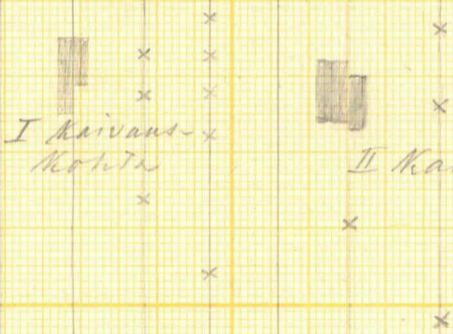
x = hiivipesiä
ojien poh-
jalla.

Keski -

Mets -

tilapäinen aita

1 2 3 x 4 5 6 7 8:5 Aarha

I kaivaus-
kohda

II kaivauskohda

lah luman

Sää

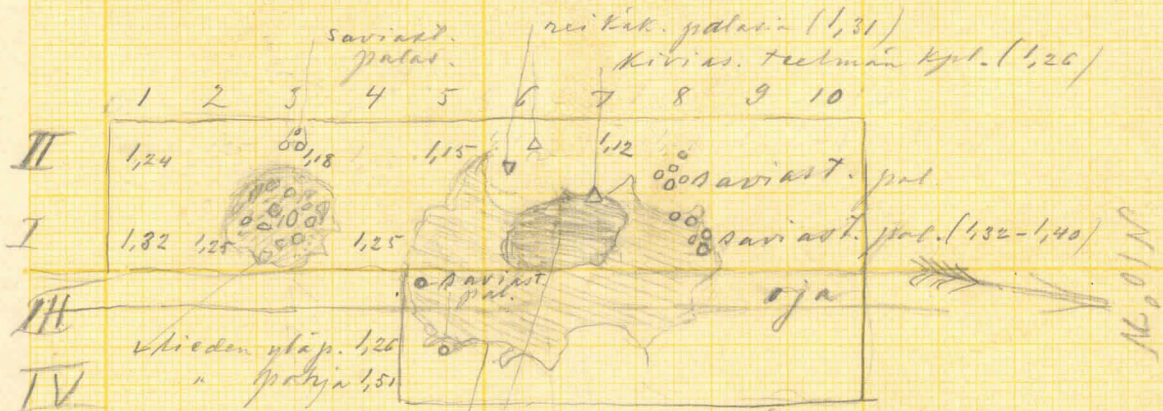
vainio.

▲ hiivinkivi (sammun)

■ III kaivauskohda

mittyyri

Hlinnerjoki

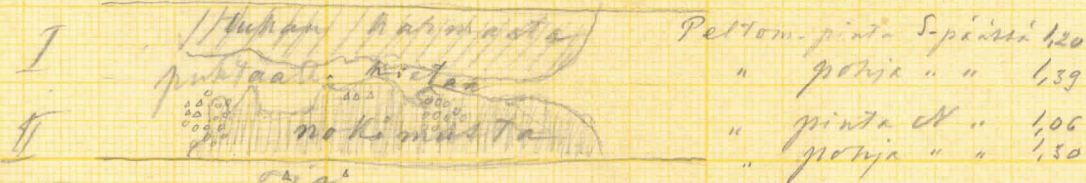

Kaisanokkosta I

Ilmeryöki, Lammista.
J. Litio, kes. 1912.

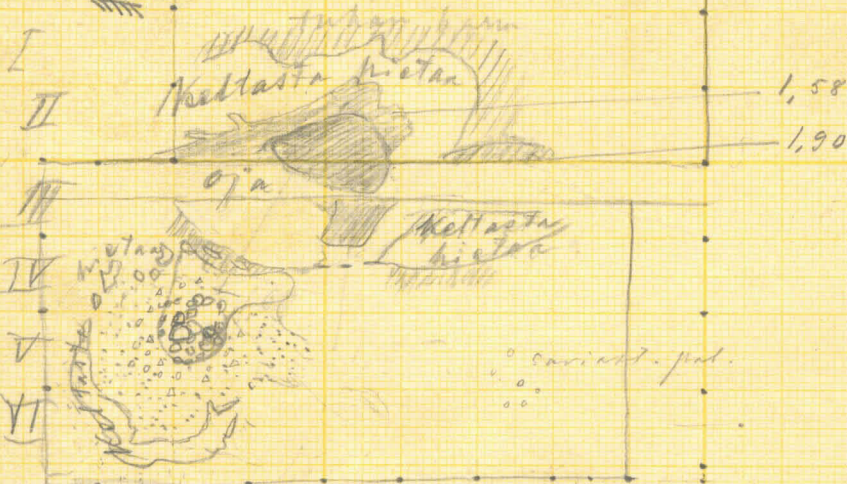
Kulttuurikerroksen yläpuolel
potkajapuurros.

1 2 3 4 5 6 7 8

Kulttuurikerroksen potkajapuurros
asemapiirros.

1 2 3 4 5 6 7 8

Kiesi kivik. yläp. 1,37

Tuhkan pöytäal.
ruudulla IV:2
(Saviesk. potk.) - 1,88

Tuhkan pöytäal. ruudulla V:2 1,79

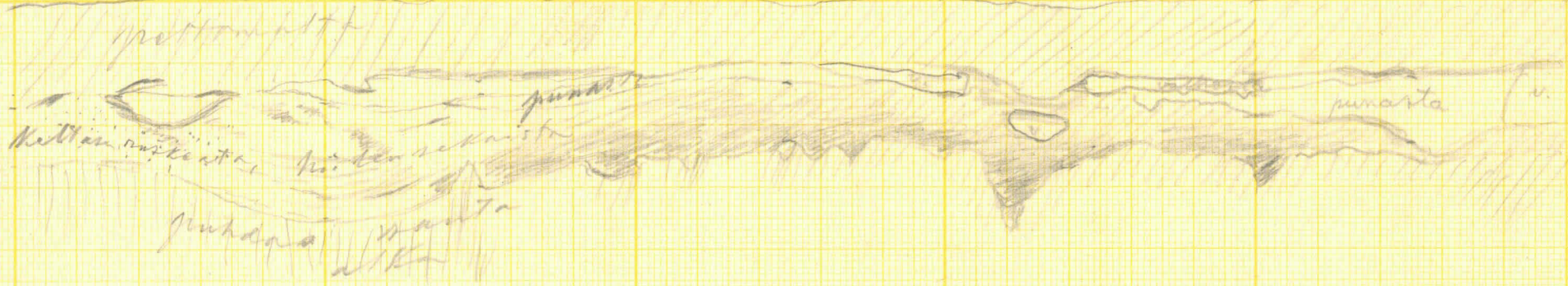
"oren" kietas ruudulla V:3 1,83

Kelt. kietas 1,55

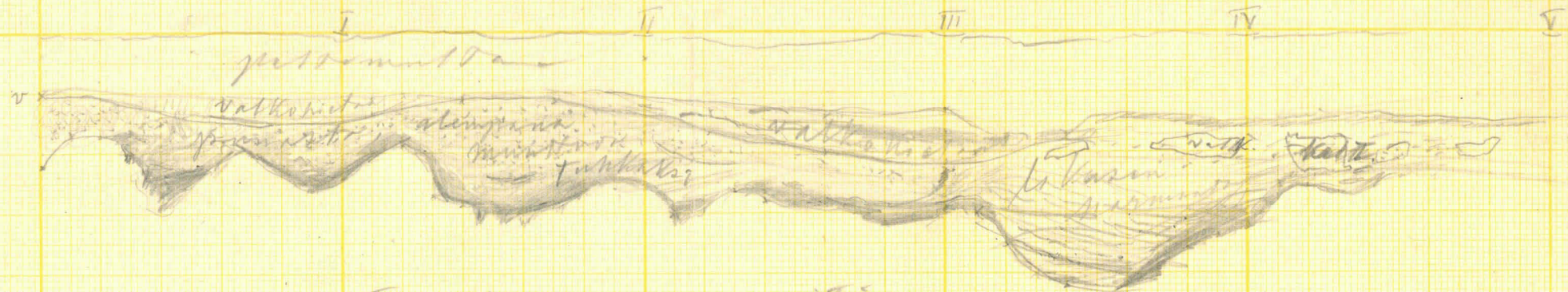
Karvaisuus kohta II

HERMAN LINDELL, HELSINKI, KIRYTY

Hinnerjoki Lammilla
J. Sillio, kes. 1912

Hennegovi, Lammik, kaivaukosta II, Lantunen profiili.

II Maivankosen itäisen rinte.
 J. Linneajoki, Lammita.

Hinnerjoki, Lammilan tiivik ^{lev. 2531.}
 paikka Hinnerjoen etäpuolelta katsoen.
 Photogramiopeto; taustalla Lintalo.

Hinnerjoki, Lammila tiivik ^{lev. 2532.}
 paikka talosta etäpuolelta katsoen.

Hinnerjoki, kivikauden asuinpaikka Lammilan luona. no. 2830.

Hinnerjoki, Lammila.

no. 2832.

2831.

Hirmerjoki. Kivikauden asuinpaikka Lammilan luona. ^{lev. 2831.}

Valok. J. Ailio. 1919.

A 128:41
~~193~~

Hinnerjoki, Lammilan kivik.
asuinpaikka.

A 128:44.
~~193~~
94219

Hinnerjoki, Lammila. Kohda III.

Hinnerjoki, Lammita. Liesi
II.

A128:42

~~L. 193.~~
94220

Liesi II.

A128:43.

~~L. 193.~~